FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT ANTONIO LA PERGOLA

fremsat den 18. november 1999 *

1. Verwaltungsgerichtshof (Østrig) har i den foreliggende sag anmodet Domstolen om en fortolkning af artikel 7, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 om udvikling af associeringen, som Associeringsrådet EØF-Tyrkiet traf den 19. september 1980 (herefter henholdsvis »afgørelsen« og »associeringsrådet«) [1], vedrørende en tyrkisk arbejdstagers familiemedlemmers ret til at udøve beskæftigelse.

I — Relevante fællesskabsretlige bestemmelser

2. Associeringsaftalen EØF-Tyrkiet [2] (herefter »aftalen«) har til »formål at fremme en stadig og afbalanceret styrkelse af de økonomiske og handelsmæssige forbindelser mellem parterne, under fuldt hensyn til nødvendigheden af at sikre en hurtigere udvikling af Tyrkiets økonomi og en højnelse af beskæftigelsesniveauet og livsvilkårene for det tyrkiske folk« (jf. artikel 2, stk. 1).

De kontraherende parter enedes i medfør af aftalens artikel 12 om »på grundlag af artikel 48, 49 og 50 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab, gradvist indbyrdes at gennemføre arbejdskraftens frie bevægelighed«.

Associeringsrådet skal i henhold til artikel 36 i tillægsprotokollen af 23. november 1970 til aftalen [3] fastsætte de nødvendige retningslinjer med henblik på gradvist at gennemføre arbejdskraftens frie bevægelighed mellem Fællesskabets medlemsstater og Tyrkiet i overensstemmelse med principperne i aftalens artikel 12.

3. Associeringsrådet har i medfør af nævnte artikel 36 truffet den omhandlede afgørelse, der trådte i kraft den 1. juli 1980. Artikel 7, stk. 1, som er den bestemmelse,

* Originalsprog: italiensk.

1 — Afgørelsen er ikke offentliggjort.

2 — Aftalen om oprettelse af en associering mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Tyrkiet, som blev undertegnet i Ankara den 12.9.1963 og indgået på Fællesskabets vegne ved Rådets afgørelse 64/732/EØF af 23.12.1963, *Samling af Aftaler Indgået af De Europæiske Fællesskaber*, bind 3, s. 541.

3 — *Samling af Aftaler indgået af De Europæiske Fællesskaber*, bind 3, s. 581.

der finder anvendelse i den foreliggende sag, bestemmer følgende:

»Når tyrkiske arbejdstagere har tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i en medlemsstat, har deres familiemedlemmer, såfremt de har fået tilladelse til at flytte til den pågældende medlemsstat,

— efter at have haft lovlig bopæl dér i mindst tre år, og under forbehold af den fortrinsret, som gives arbejdstagere fra Fællesskabets medlemsstater, ret til at modtage enhver form for tilbud om beskæftigelse

— efter at have haft lovlig bopæl dér i mindst fem år, fri adgang til enhver form for lønnet beskæftigelse.«

II — De faktiske omstændigheder

4. Den 23. september 1983 indgik Safet Eyüp, der er tyrkisk statsborger, ægteskab i Lauterach (Østrig) med en tyrkisk arbejdstager, der var tilknyttet det lovlige arbejdsmarked i denne medlemsstat, og fik som følge heraf opholdstilladelse dér. En tyrkisk domstol afsagde dom om parrets skilsmisse den 13. november 1985. Hr. og fru Eyüp blev imidlertid boende i Østrig, hvor de fortsatte med at leve sammen i et ægteskabslignende forhold. Fire af deres syv børn er født i perioden indtil den 7. maj 1993, hvor Safet Eyüp på ny giftede sig med sin fraskilte ægtefælle i Egg (Østrig). Ægtemanden anerkendte faderskabet til disse børn efter indgåelsen af det andet ægteskab (»legitimation ved forældrenes efterfølgende ægteskab«).

5. Den 23. april 1997 anmodede Safet Eyüp, der er sagsøger i hovedsagen, de østrigske myndigheder om at fastslå, at hun opfyldte de betingelser, der er fastsat i afgørelsens artikel 7, stk. 1, *andet led.* Denne anmodning blev afvist ved en afgørelse af 24. september 1997. Der var flere grunde til, at myndighederne afviste at meddele hende den pågældende tilladelse. De mente bl.a., at kravet om, at hun i henhold til afgørelsen skulle have opholdt sig i landet i en vis periode for at opnå den relevante rettighed, ikke var opfyldt, at en samlever hverken kunne betragtes som en »ægtefælle« eller et »familiemedlem« til en tyrkisk arbejdstager, at der følgelig ikke kunne tages hensyn til den periode på yderligere syv år, der var tilbagelagt mellem skilsmissen og det andet ægteskab, samt at skilsmissen havde bragt den bopælsperiode (på ca. to år), der blev indledt ved indgåelsen af det første ægteskab, til ophør, og at den derfor ikke kunne lægges sammen med den tid, der var forløbet siden indgåelsen af det andet ægteskab (ca. fire år).

6. I forbindelse med den sag, Safet Eyüp anlagde til prøvelse af afslaget, anmodede hun Verwaltungsgerichtshof om at træffe midlertidige forholdsregler med henblik på at sikre, at hun kunne udøve beskæftigelse,

indtil der forelå en endelig afgørelse om den rettighed, hun påberåbte sig.

7. Efter at Safet Eyüp havde anlagt denne sag, og efter at hun havde boet lovligt sammen med sin mand i Østrig i fem år efter indgåelsen af sit andet ægteskab, opnåede hun den 5. november 1998 en arbejdstilladelse i henhold til afgørelsens artikel 7, stk. 1, *andet led*.

III — De præjudicielle spørgsmål

8. Den forelæggende ret har forelagt Domstolen følgende spørgsmål:

»1) Skal begrebet familiemedlemmer i artikel 7, stk. 1, i associeringsrådets afgørelse nr. 1/80 af 19. september 1980 om udvikling af associeringen mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Tyrkiet fortolkes således, at også en samlever til en tyrkisk arbejdstager (i et ægteskabslignende forhold uden formelt ægteskab) opfylder de deri angivne faktiske betingelser?

2) Såfremt en samlever ikke skal anses for at være et familiemedlem:

Skal artikel 7, stk. 1, andet led, i afgørelse nr. 1/80 da fortolkes således, at det formelle ægteskab mellem den tyrkiske arbejdstager og familiemedlemmet skal have bestået uafbrudt i fem år for, at disse faktiske betingelser er opfyldt, eller kan det også tillades, at perioder, hvor der består et formelt ægteskab med den samme ægtefælle, afbrydes af perioder med flerårigt samliv?

3) Skal artikel 7, stk. 1, andet led, i afgørelse nr. 1/80 fortolkes således, at en formel opløsning af ægteskabet med den tyrkiske arbejdstager (f.eks. ved skilsmisse) bevirker, at de indtil dette tidspunkt tilbagelagte perioder som familiemedlem bringes til ophør?

4) Gælder der efter fællesskabsretten et påbud om, at de rettigheder, der (med direkte virkning) gælder i en medlemsstat i henhold af artikel 6 og 7 i afgørelse nr. 1/80 for den i disse bestemmelser beskrevne personkreds, i konkrete tilfælde skal sikres ved midlertidig retsbeskyttelse i form af positive (begunstigende) foreløbige forholdsregler?

5) Såfremt spørgsmål 4 besvares bekræftende:

Er positive (begunstigende) foreløbige forholdsregler baseret på fællesskabsretten i den konkrete sag (hvor en part har ansøgt om tilladelse under påberåbelse af artikel 6 og 7 i afgørelse nr. 1/80) nødvendige for at afværge et alvorligt og uopretteligt tab, således at det fastslås, at den begærede frie bevægelighed på grundlag af associeringsaftalen anses for at bestå foreløbigt, nemlig under behandlingen af en sag for den kompetente forvaltningsmyndighed, for den ret, der skal efterprøve den pågældende myndigheds afgørelse, eller under behandlingen af en præjudiciel forelæggelse for De Europæiske Fællesskabers Domstol, og skal begrundelsen for et sådant tab findes i, at en bindende afgørelse af, hvorvidt de faktiske betingelser for retten til fri bevægelighed på grundlag af associeringsaftalen er opfyldt i den konkrete sag, ikke kan foretages umiddelbart, men først på et senere tidspunkt?«

IV — Retlig vurdering

9. Europa-Kommissionen (herefter »Kommissionen«) har indledningsvis peget på en omstændighed, hvoraf det kunne udledes, at de ovennævnte spørgsmål ikke er relevante, nemlig at Safet Eyüp på det tidspunkt, hvor hun fremsatte sin anmodning, under alle omstændigheder havde levet sammen med sin mand i over tre år. Hun opfyldte derfor kriterierne i artikel 7, stk. 1, *første led*, og der tilkom hende som følge heraf den rettighed, hun havde gjort gældende, uafhængigt af den forelæggende rets spørgsmål. Det synes imidlertid at fremgå af sagens akter, at Safet Eyüp anmodede om et dokument, der godtgjorde, at hun havde »uindskrænket« adgang til enhver form for lønnet beskæftigelse i medfør af den ovennævnte bestemmelses *andet led*. Hun påberåbte sig således ikke kun retten til at *modtage* et tilbud om beskæftigelse i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 7, stk. 1, *første led*, og hvor arbejdstagere fra Fællesskabet gives fortrinsret. Det er grunden til, at den nationale rets spørgsmål, som jeg vil tage stilling til i det følgende, alligevel er relevante.

10. Kommissionen har indledningsvis også anført, at der hersker tvivl om de tre første spørgsmåls relevans, eftersom der fra tidspunktet, hvor det andet ægteskab blev indgået, til det tidspunkt, hvor Verwaltungsgerichtshof anmodede Domstolen om en præjudiciel afgørelse, allerede var forløbet næsten fem år, hvilket svarede til den periode, der mindst skulle forløbe i henhold til artikel 7, stk. 1, *andet led*. Kommissionen har i det væsentlige anført, at Safet Eyüp allerede opfyldte betingelserne for at få udstedt en arbejdstilladelse, og at hun, hvilket blev oplyst under retsmødet, da også opnåede denne arbejdstilladelse kort tid efter, at den foreliggende sag blev indført i registeret. Alligevel kan det, som den østrigske regering har bemærket, være hensigtsmæssigt at besvare de tre første spørgsmål for det tilfælde, at Safet Eyüp

anlægger en erstatningssag mod de østrigske myndigheder [4].

1. *Det første præjudicielle spørgsmål*

11. Den forelæggende ret har med sit første spørgsmål anmodet Domstolen om at oplyse, om begrebet »familiemedlemmer« i afgørelsens artikel 7, stk. 1, omfatter en person, der lever sammen med en tyrkisk arbejdstager i et ægteskabslignende forhold. Hvis dette var tilfældet, ville det med hensyn til beregningen af de perioder, der er omhandlet i denne bestemmelse, svare til, at man sidestillede en samlever med en person, som den tyrkiske arbejdstager har indgået et formelt ægteskab med, og betyde, at man i den foreliggende sag skulle tage hensyn til hele den periode, hvor hr. og fru Eyüp levede sammen, dvs. perioden fra 1983 (hvor de giftede sig for første gang) til 1997 (hvor sagsøgeren indgav sin ansøgning om arbejdstilladelse).

12. Som den østrigske, Det Forenede Kongeriges og den tyske regering samt Kommissionen har bemærket i den foreliggende sag, skal der ved fortolkningen af afgørelsens artikel 7, stk. 1, principielt tages hensyn til de traktatbestemmelser, der gælder for arbejdskraftens frie bevægelighed, hvilket også fremgår klart af aftalens artikel 12, som Domstolen har henvist til flere gange i forbindelse med fortolkningen af den omtvistede afgørelses bestemmelser på det sociale område, heriblandt de bestemmelser, der er genstand for de tre første præjudicielle spørgsmål, Domstolen har fået forelagt [5]. De bestemmelser, der er fastlagt i den afledte ret med henblik på at gennemføre traktaten, dvs. bestemmelserne i Rådets forordning (EØF) nr. 1612/68 af 15. oktober 1968 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet [6] (herefter »forordningen«), spiller naturligvis også en rolle.

13. I henhold til forordningens artikel 10 har visse medlemmer af en vandrende arbejdstagers familie, herunder dennes »ægtefælle«, ret til at tage bopæl hos denne på værtsmedlemsstatens område [artikel 10, stk. 1, litra a)]. I Reed-dommen [7] fra 1986 præciserede Domstolen, at »*da der ikke er noget som helst tegn på en* almindelig *samfundsudvikling*, som kan begrunde en udvidende fortolkning, og da det modsatte heller ikke på nogen måde kan udledes af forordningen, bemærkes, at forordningens artikel 10 ved at anvende

4 — Under hensyn til Safet Eyüp's bemærkninger om strafferetlig forfølgning af personer, der tilbyder at ansætte en tyrkisk statsborger uden arbejdstilladelse (jf. punkt 36 nedenfor), mener jeg, at besvarelsen af de tre første spørgsmål også kan få afgørende betydning for eventuelle straffesager mod de personer, hos hvem sagsøgeren var beskæftiget fra april 1997 (hvor hun ansøgte om en arbejdstilladelse) til juni 1999 (hvor tilladelsen blev givet).

5 — Jf. Domstolens dom af 6.6.1995, sag C-434/93, Bozkurt, Sml. I, s. 1475, præmis 19 og 20, af 23.1.1997, sag C-171/95, Tetik, Sml. I, s. 329, præmis 20, og af 17.4.1997, sag C-351/95, Kadiman, Sml. I, s. 2133, præmis 30.

6 — EFT 1968 II, s. 467.

7 — Dom af 17.4.1986, sag 59/85, Sml. s. 1283.

ordet 'ægtefælle' kun henviser til et ægteskabeligt forhold« [8].

14. Henset til fællesskabsrettens nuværende udviklingstrin hvad angår den frie bevægelighed for Fællesskabets arbejdstagere har de regeringer, der har afgivet indlæg i sagen, og Kommissionen derfor konkluderet, at begrebet »familiemedlemmer« i afgørelsens artikel 7, stk. 1, kun omfatter tyrkiske arbejdstageres ægtefæller, dvs. de personer, som de har indgået ægteskab med.

15. Safet Eyüp har i virkeligheden ikke fremlagt konkrete oplysninger, der godtgør, at der skulle være sket en »almindelig samfundsudvikling« inden for Fællesskabet, som reelt kunne begrunde en bredere fortolkning af begrebet »familiemedlemmer« og dermed også af begrebet »ægtefælle« end den, Domstolen anlagde i Reed-dommen. Sagsøgeren mener imidlertid, at afgørelsens artikel 7, stk. 1, skal fortolkes ud fra den udvikling, der har fundet sted, og at en vandrende tyrkisk arbejdstagers »familie« derfor også må omfatte dennes samlever. Safet Eyüp har bl.a. påpeget, at forordningen og Reed-dommen ikke er af nyere dato. Hun har endvidere henvist til artikel 8, stk. 1, i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, der blev undertegnet i Rom den 4. november 1950 (herefter »konventionen«). I henhold til denne artikel har »enhver ... ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance«.

16. Ifølge Domstolens praksis kan afgørelsens artikel 7, stk. 1, med fordel fortolkes ud fra den omhandlede konvention. Domstolen har i en plenumafgørelse vedrørende forordningens artikel 10, stk. 3 [9], der er snævert forbundet med stk. 1 [10], udtalt, at »[denne] må fortolkes på baggrund af kravet om respekt for familielivet, der er nævnt i artikel 8 i konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder« [11]. Det nævnte fortolkningskriterium ser ud til at ligge på linje med Domstolens faste praksis, hvorefter »grundrettighederne... hører til de

8 — Præmis 15 (min fremhævelse). I Reed-dommen udtalte Domstolen sig om begrebet »ægtefælle« som omhandlet i forordningens artikel 10, dvs. med hensyn til opholdsret for vandrende arbejdstageres familiemedlemmer. I den foreliggende sag er det imidlertid familiemedlemmernes ret til beskæftigelse i værtsmedlemsstaten, der er på tale. Denne forskel synes ikke at være til hinder for en tilsvarende løsning, eftersom der i denne forordning findes en anden bestemmelse, nemlig artikel 11, som supplerer forordningens artikel 10 og svarer til afgørelsens artikel 7, stk. 1. Ifølge denne artikel har den vandrende arbejdstagers familiemedlemmer, hvilket udtrykkeligt også omfatter dennes »ægtefælle«, ret til at udøve beskæftigelse i værtsmedlemsstaten (jf. i øvrigt punkt 17 i dette forslag til afgørelse).

9 — Hvorefter »det er en forudsætning for anvendelsen af stk. 1 og stk. 2, at arbejdstageren for sin familie råder over en bolig, der svarer til de krav, der anses for normale for indenlandske arbejdstagere i det område, hvor han er beskæftiget...«.

10 — Som tidligere nævnt skal afgørelsens sociale bestemmelser fortolkes på grundlag af artikel 10 og forordningens øvrige bestemmelser (jf. aftalens artikel 12 (jf. punkt 12 i dette forslag til afgørelse) og de i fodnote 5 nævnte domme).

11 — Dom af 18.5.1989, sag 249/86, Kommissionen mod Tyskland, Sml. s. 1263, præmis 10.

almindelige retsgrundsætninger, som Domstolen skal beskytte« [12]. Domstolen har i denne forbindelse understreget, at »konventionen er af særlig betydning« [13]. Efter Domstolens opfattelse er det så vigtigt, at menneskerettighederne overholdes, at det udgør en *betingelse for, at Fællesskabets retsakter er lovlige* [14]. Der er desuden henvist til begrebet i præamblen til den europæiske fælles akt og i artikel F, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Union (efter ændring nu artikel 6, stk. 2, EU), hvorefter »Unionen *respekterer* de grundlæggende rettigheder, således som de garanteres ved den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder... som generelle principper for fællesskabsretten« (min fremhævelse).

17. Det Forenede Kongeriges regering har over for Safet Eyüp's henvisning til konventionen gjort gældende, at konventionen vedrører »borgerlige« rettigheder, hvorimod afgørelsens artikel 7, stk. 1, drejer sig om en rettighed af »økonomisk« art. Selv om dette er korrekt, betyder det imidlertid ikke, at sagsøgerens antagelse er forkert. Den såkaldte »økonomiske« rettighed må nemlig betragtes som en *udvidelse* af den borgerlige og sociale beskyttelse af familien, der sikres i konventionens artikel 8. Som Domstolen har fastslået i Kadiman-sagen, skal »den ordning, der er indført ved artikel 7, stk. 1, ... skabe *gunstige betingelser for familiesammenføring* i værtsmedlemsstaten, idet familiemedlemmerne *for det første* har lov til at opholde sig hos den vandrende arbejdstager, og *idet deres stilling efterfølgende befæstes* af den ret, der indrømmes dem, til at tage beskæftigelse i denne stat« [15]. Efter generaladvokat Léger's opfattelse har det »siden... dom i Kadiman-sagen ... nemlig stået klart, at [afgørelsens artikel 7, stk. 1] ... skal skabe gunstige betingelser for familiesammenføring« [16]. Under hensyn til disse betragtninger finder jeg det helt berettiget at henvise til den praksis, Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (herefter »Menneskerettighedsdomstolen«) har fulgt i forbindelse med konventionens artikel 8, stk. 1, med henblik på at fortolke artikel 7, stk. 1, der drejer sig om en grundlæggende rettighed, nemlig retten til et familieliv uden indblanding fra offentlige myndigheder.

18. Ifølge det, der fremover vil kunne betragtes som Menneskerettighedsdomsto-

12 — Udtalelse 2/94 af 28.3.1996, Sml. I, s. 1759, præmis 33. Jf. blandt Domstolens mange domme på området dom af 13.12.1979, sag 44/79, Hauer, Sml. s. 3727, præmis 17, af 10.7.1984, sag 63/83, Kirk, Sml. s. 2689, præmis 22, af 5.10.1994, sag C-404/92 P, × mod Kommissionen, Sml. I, s. 4737, præmis 17, af 15.12.1995, sag C-415/93, Bosman, Sml. I, s. 4921, præmis 79, af 8.7.1999, sag C-199/92 P, Hüls mod Kommissionen, Sml. I, s. 4287, præmis 149 og 150, og af 8.7.1999, sag C-235/92 P, Montecatini mod Kommissionen, Sml. I, s. 4539, præmis 37.

13 — Udtalelse 2/94, præmis 33.

14 — Udtalelse 2/94, præmis 34.

15 — Præmis 36 (min fremhævelse). Det fremgår også af Kadiman-dommen, at artikel 7, stk. 1, »har til formål at lette adgangen til beskæftigelse og ophold for en tyrkisk arbejdstager, der er tilknyttet det lovlige arbejdsmarked i en medlemsstat, *samtidig med at den skal tilgodese opretholdelsen af hans familiemæssige tilknytning*« (præmis 34, min fremhævelse). I sagen Kommissionen mod Tyskland (jf. fodnote 11) har Domstolen endvidere bemærket, at det »i det hele [fremgår] af denne forordnings bestemmelser, at Rådet med henblik på at lette arbejdstagernes familiemedlemmers bevægelighed *dels* har lagt vægt på, at det menneskeligt er af betydning for arbejdstageren at have sin familie samlet hos sig...« (præmis 11, min fremhævelse). Som tidligere nævnt (jf. fodnote 8) omfatter disse bestemmelser »i det hele« ikke blot en regel, der sikrer, at arbejdstageren kan blive sammenført med sin familie i værtsmedlemsstaten (jf. forordningens artikel 10), men også en regel, hvorefter familiemedlemmer har ret til at udøve beskæftigelse (jf. samme forordnings artikel 11).

16 — Forslag til afgørelse af 9.7.1998 i Akman-sagen, dom af 19.11.1998, sag C-210/97, Sml. I, s. 7519, jf. i samme retning præmis 37 og 43, jf. endvidere dom af 5.10.1994, sag C-355/93, Eroglu, Sml. I, s. 5113, præmis 22.

lens faste praksis [17], skal der ved en »familie« i den nævnte bestemmelses forstand ikke blot forstås en kreds af personer, mellem hvilke der består en forbindelse af formel art (f.eks. i form af et ægteskab eller en status som ægtebarn) [18]. Domstolen i Strasbourg mener ikke, at der i konventionens artikel 8, stk. 1, skelnes mellem en familie »med børn uden for ægteskab« og en familie »med børn inden for ægteskab«. Dommerne har flere gange tidligere udtalt, at begrebet »familie« og den status, der gælder for familiens medlemmer, også omfatter en *faktisk* familiemæssig tilknytning. Menneskerettighedsdomstolen lægger særlig vægt på de omstændigheder, der sikrer, at der består en reel og konkret forbindelse mellem medlemmerne af en familie. Det kan bl.a. være, at der er tale om et fast forhold, at samlivet har bestået i længere tid [19], at parret har fået børn i forbindelse med deres forhold [20], og at de er økonomisk afhængige af hinanden.

19. Hvad angår muligheden for, at det subjektive anvendelsesområde for afgørelsens artikel 7, stk. 1, med grundlag i konventionen udvides, så det også omfatter vandrende arbejdstageres samlevere, har Det Forenede Kongeriges regering manet til forsigtighed og peget på behovet for at skabe balance mellem de tyrkiske arbejdstageres og deres familiemedlemmers interesser og værtsmedlemsstatens befolknings interesser. Her spiller konventionens artikel 8, stk. 2, en særlig rolle. I denne bestemmelse anføres en række undtagelser fra forbuddet mod, at de offentlige myndigheder griber ind i den enkelte borgers familieliv. Som Det Forenede Kongeriges regering har bemærket, indgår foranstaltninger til sikring af landets økonomiske velfærd i disse undtagelser. Når der i den foreliggende sag henvises til disse krav, hænger det naturligvis sammen med, at rettigheden i artikel 7, stk. 1, er af »økonomisk« art. Hvis en stor kreds af familiemedlemmer til de tyrkiske arbejdstagere, der bor i medlemsstaterne, gives fri adgang til medlemsstaternes arbejdsmarked, kan det nemlig være til skade for de borgere i Fællesskabet, der ønsker at få adgang til det samme marked.

20. Det Forenede Kongeriges regering har bemærket, at Menneskerettighedsdomstolen har udvist forsigtighed i sin vurdering af, om en konkret foranstaltning, der er truffet af de offentlige myndigheder, udgør en tilsidesættelse af den grundlæggende rettighed, der sikres ved konventionens artikel 8, stk. 1, netop for at hindre, at afgørelsens artikel 7, stk. 1, fortolkes bredere, end Domstolen gjorde det i Reed-dommen (jf. punkt 13). Det bemærkes i denne forbindelse, at domstolen i Strasbourg i sin retspraksis har understreget, at de foranstaltninger, der angiveligt har tilsidesat retten til et familieliv uden indblan-

17 — Jf. i denne retning f.eks. G. Cohen-Jonathan, *Respect for Private Life and Family Life*, i R.S.J. Macdonald, F. Matscher, H. Petzold, »The European System for the Protection of Human Rights«, Dordrecht, 1993, s. 405, og især s. 434-436, og M.W. Janis, R.S. Kay, A.W. Bradley, *European Human Rights: text and materials*, Oxford, 1996, s. 240-243.

18 — Jf. dom af 13.6.1979, Marckx, serie A, nr. 31, præmis 31 (hvori det blev fastslået, at en mor og hendes datter, der var født uden for ægteskab, udgjorde en familie, der havde krav på den beskyttelse, der garanteres i konventionens artikel 8), af 18.12.1986, Johnston, serie A, nr. 112, præmis 55 og 56 (hvoraf det fremgår, at konventionens artikel 8 gælder for en familie, der består af et barn og dets forældre, som ikke er gift, men som har levet sammen i 15 år, selv om den ene af dem stadig er gift med en anden og har fået tre børn med den pågældende), af 21.6.1988, Berrehab, serie A, nr. 138, præmis 21 (hvori Menneskerettighedsdomstolen erkendte, at der bestod en familiemæssig tilknytning mellem en far og hans datter, der var i regelmæssig kontakt med hinanden, selv om barnet var født, efter at forældrene var blevet skilt), af 26.5.1994, Keegan, serie A, nr. 290, præmis 44, og af 20.9.1994, Kroon, serie A, nr. 297-C, præmis 30 (hvori Menneskerettighedsdomstolen med henvisning til den her anførte retspraksis bemærkede, at et par, uanset om de er gift eller lever i et fast samlivsforhold, under alle omstændigheder skal betragtes som en familie i konventionens artikels 8's forstand).

19 — I Johnston-dommen blev en samlivsperiode på ca. 15 år anset for afgørende (præmis 56).

20 — I Kroon-dommen lagde Menneskerettighedsdomstolen i sin vurdering af, om der var tale om en »familie«, vægt på, at parret havde fået fire børn sammen, selv om faderen ikke levede sammen med sin »partner«, der var mor til børnene (præmis 30).

ding fra offentlige myndigheder, skal stå i et rimeligt forhold til det tilsigtede mål[21]. Proportionalitetskriteriet anvendes i hvert enkelt tilfælde ud fra de modstridende interesser, der står på spil.

21. I den foreliggende sag har fællesskabslovgiver i en vis forstand allerede afvejet de forskellige interesser og valgt at begunstige de tyrkiske arbejdstageres familiemedlemmer. Det fremgår nemlig af afgørelsens artikel 7, stk. 1, at medlemmerne af arbejdstagerens familie har ret til at tage beskæftigelse i værtsmedlemsstaten. Lovgiver tog da også hensyn til Fællesskabets borgeres økonomiske interesser i forbindelse med fastlæggelsen af denne rettighed. Det foreskrives i den nævnte bestemmelses første led, at familiemedlemmet skal have boet sammen med den tyrkiske arbejdstager i mindst tre år, hvorefter den pågældendes adgang til beskæftigelse stadig betinges af Fællesskabets arbejdstageres fortrinsret. I bestemmelsens andet led fastsættes familiemedlemmets samlivsperiode til fem år.

22. Afvejningen af den pågældende families og værtsmedlemsstatens befolknings modstridende interesser har også et andet formål, der underbygger det første. Som tidligere nævnt fandt lovgiver det nødvendigt, at tyrkiske arbejdstageres »familiemedlemmer« i medfør af afgørelsens artikel 7, stk. 1, fik ret til at tage beskæftigelse i værtsmedlemsstaten. Det skal derfor undersøges, om den (borgerlige) ret til familiesammenføring, der begunstiges i artikel 7, stk. 1, tilsidesættes i den foreliggende sag, såfremt den »økonomiske« rettighed ikke gælder for samleveren[22]. I den foreliggende sag er det — som Det Forenede Kongeriges regering har gjort gældende — vigtigt at afgøre, om medlemsstaternes befolknings interesser skal gå forud for den interesse, der ligger til grund for Safet Eyüp's anmodning. Ifølge Menneskerettighedsdomstolens kriterium skal dette i en sag som den her omhandlede afgøres ud fra proportionalitetsprincippet. Begrebet »familiemedlemmer« i artikel 7, stk. 1, skal nemlig ikke forstås så bredt, at det griber for meget ind i de interesser, herunder også økonomiske interesser, som medlemsstaterne og de fællesskabsborgere, der bor i disse stater, har.

23. I de tilfælde, hvor Menneskerettighedsdomstolen har fastslået, at begrebet »familie« i konventionens artikel 8 omfattede »familier med børn uden for ægteskab«, er det i de enkelte sager sket ud fra en fortolkning, der byggede på, at der var en seriøs og fast tilknytning mellem de pågældende (jf. punkt 18)[23]. I den foreliggende sag er det ikke vanskeligt at se, at der i hele den periode, hvor hr. og fru Eyüp levede

21 — Jf. f.eks. Keegan, præmis 49, og Kroon, præmis 31, samt dom af 28.5.1985, Abdulaziz, Cabales og Balkandali, serie A, nr. 94, præmis 67 og 68.

22 — Jf. det i punkt 17 citerede uddrag fra Kadiman-dommen.

23 — Domstolen har givet udtryk for det samme i Kadiman-dommen, hvorefter »artikel 7 kun [får] effektiv virkning ... såfremt den familiesammenføring, som begrundede den pågældendes indrejse på medlemsstatens område, har *en vis varighed*, hvor den pågældende har *et familiemæssigt samliv med arbejdstageren*« (præmis 40, min fremhævelse).

sammen i et ægteskabslignende forhold, bestod en tæt og meget fast forbindelse mellem dem. Så vidt vides ophørte de nemlig på intet tidspunkt med at bo sammen under samme tag. At der var tale om et fast forhold ses også af, at de senere giftede sig igen (i 1997 havde de levet sammen i over 13 år). Hertil kommer, at fire af hr. og fru Eyüp's syv børn blev født i løbet af de pågældende syv et halvt år. Faderskabet til disse børn blev anerkendt i forbindelse med indgåelsen af det andet ægteskab. Faderen forsørgede ikke kun sine børn, men også deres mor (hans samlever), der ifølge oplysningerne i sagen primært tog sig af børnene i familiens hjem. Menneskerettighedsdomstolen har i øvrigt udtalt, at der (stadig i konventionens forstand) godt kan være tale om en »familie«, selv om det ser ud til, at forholdet er mindre stabilt end i den foreliggende sag. Det bemærkes, at den i den henseende i Kroon-sagen (jf. fodnote 18) fandt det afgørende, at der var født fire børn, selv om faderen *ikke* boede sammen med sin »partner«, som han aldrig havde været gift med[24].

24. Det må herudfra sluttes, at det ikke er i strid med den pågældende artikels ånd eller formål, at kredsen af »familiemedlemmer« til en tyrkisk arbejdstager, der i medfør af afgørelsens artikel 7, stk. 1, har ret til beskæftigelse i værtslandet, udvides, så den også omfatter denne arbejdstagers samlever. Således forholder det sig i princippet. Her er det under alle omstændigheder vigtigt, at der tages hensyn til de faktiske omstændigheder og til de særlige forhold, der tydeligvis gør sig gældende i den foreliggende sag. Hvis kriterierne i Menneskerettighedsdomstolens praksis lægges til grund — og det er som tidligere nævnt den løsning, jeg hælder til — kan det resultere i, at Safet Eyüp's grundlæggende rettighed tilsidesættes, fordi hun (for så vidt angår de omhandlede syv år) ikke betragtes som et »familiemedlem« til den person, som hun, da hun anmodede om arbejdstilladelsen, lovformeligt havde giftet sig med igen. Jeg finder nemlig ikke, at det i uforholdsmæssig grad påvirker hensynet til den »økonomiske velfærd« for de fællesskabsborgere, der bor i Østrig, at Safet Eyüp sidestilles med et »familiemedlem« (dvs. en »ægtefælle«) til den pågældende tyrkiske arbejdstager i det tidsrum, hvor hun levede i et ægteskabslignende forhold med sin tidligere ægtemand. I denne løsning tages der efter min opfattelse tilstrækkeligt hensyn til de argumenter, der er fremført af dem, der ønsker en begrænsning af begrebet »familiemedlemmer«, så det kun omfatter den ægtefælle, som den tyrkiske arbejdstager har indgået ægteskab med, og til de bemærkninger, som de regeringer, der har afgivet indlæg i sagen, har fremsat, herunder kravet om, at den rettighed, der fastlægges i afgørelsens artikel 7, stk. 1, ikke indirekte må udvides, så den omfatter alle, der blot kan gøre gældende, at de »bor sammen med« en tyrkisk arbejdstager, som har bopæl i en medlemsstat.

25. Her vil jeg imidlertid gerne indskyde en sidste bemærkning og præcisering. Den

24 — Jf. præmis 30.

foreslåede besvarelse af det første spørgsmål omhandler ikke problemet om, hvorvidt Safet Eyüp skulle betragtes som en person, der havde »ret til at flytte sammen med en tyrkisk arbejdstager med tilknytning til det lovlige arbejdsmarked« i Østrig i de syv år, hvor hun fortsatte med at leve sammen med sin tidligere mand. Spørgsmålet dukker imidlertid op af sig selv, når man gennemgår de retsregler, der henvises til i forelæggelseskendelsen. Derfor kommer man heller ikke uden om at besvare det. Det skal undersøges, om den pågældende — også såfremt hun, hvilket jeg mener, i fællesskabsretlig forstand skal betragtes som et medlem af »familien« — opfyldte de øvrige betingelser i afgørelsens artikel 7, stk. 1. Det bemærkes, at den »mulighed« (og ikke »ret«), som familiemedlemmer til en tyrkisk arbejdstager i henhold til afgørelsens artikel 7, stk. 1, gives for at flytte sammen med denne i værtsstaten, ikke påvirker medlemsstaternes kompetence[25]. Den forelæggende ret har blot oplyst, at Safet Eyüp på grundlag af sit (første) ægteskab (der blev indgået i Lauterach) med en tyrkisk arbejdstager, der var tilknyttet det lovlige arbejdsmarked i Østrig, opnåede opholdstilladelse i landet. Det er imidlertid uklart, hvilken virkning det ifølge østrigsk lovgivning havde, at hun mistede denne status. Det fremgår med andre ord ikke af den foreliggende sag, om Safet Eyüp i forbindelse med skilsmissen to år senere mistede den status, som hun havde opnået gennem sit ægteskab, som en person, der havde »ret til at flytte sammen med en tyrkisk arbejdstager med tilknytning til det lovlige arbejdsmarked« i den pågældende medlemsstat. Hvis det var tilfældet, ville det uanset hvad ikke være relevant at besvare det første præjudicielle spørgsmål. Hvad samlivsperioden angår ville Safet Eyüp nemlig under ingen omstændigheder kunne opfylde alle kriterierne i afgørelsens artikel 7, stk. 1.

26. Med hensyn til antagelsen om, at den opholdstilladelse, der udstedes i begyndelsen for at gøre det muligt for en person at flytte sammen med en tyrkisk arbejdstager, ifølge østrigsk lovgivning betinges af, at ægteskabet opretholdes (jf. det foregående punkt), bemærkes endelig, at det ikke fremgår af forelæggelseskendelsen, hvornår den skilsmissedom, der blev afsagt af en tyrkisk domstol i november 1985, fik retsvirkning efter østrigsk lovgivning. Hvis denne dom først blev afsagt eller registreret i Østrig efter indgåelsen af det andet ægteskab, er det muligt, at Safet Eyüp's opholdstilladelse også stod ved magt efter skilsmissen. Ifølge den redegørelse, som den østrigske regering kom med under retsmødet, var grunden til, at Safet Eyüp fortsat kunne opholde sig i Østrig efter skilsmissen, ikke, at hun var et familiemedlem, der i medfør af afgørelsens artikel 7, stk. 1, havde ret til at flytte sammen med en tyrkisk arbejdstager, men at hun var arbejdstager fra et tredjeland og havde de fornødne midler til at forsørge sig selv, uanset hvor disse midler stammede fra.

27. Det er naturligvis den forelæggende ret, der skal tage stilling til de spørgsmål, der er anført i punkt 25 og 26. Kun hvis disse spørgsmål besvares til fordel for sagsøge-

25 — Jf. Kadiman-dommen, præmis 32 og 35.

ren, finder den foreslåede besvarelse af det første spørgsmål anvendelse i den foreliggende sag.

2. *Det andet og tredje præjudicielle spørgsmål*

28. Subsidiært ønsker Verwaltungsgerichtshof, såfremt Domstolen besvarer det første spørgsmål benægtende, med de følgende to præjudicielle spørgsmål oplyst, om det for at opfylde betingelserne i afgørelsens artikel 7, stk. 1, andet led, for så vidt angår opholdsperioden er muligt at sammenlægge to perioder, hvor der består et ægteskab — afbrudt af en periode med et ægteskabslignende forhold — *mellem de samme personer*. Domstolen skal i det væsentlige afgøre, om en skilsmisse, der efterfølges af en periode med fortsat samliv, hvorefter der på ny indgås ægteskab, ikke udsætter, men bringer den femårsperiode til ophør, der kræves, for at den vandrende tyrkiske arbejdstagers familiemedlemmer har ret til at tage beskæftigelse i værtsmedlemsstaten.

29. De regeringer, der har afgivet indlæg i sagen, og Kommissionen mener, at det, hvis det antages, at det er afgørende for den periode, der er anført i afgørelsens artikel 7, stk. 1, andet led, at der er tale om en ægtefælle, og det første spørgsmål besvares benægtende, så må konkluderes, at den omstændighed, at denne status mistes som følge af skilsmissen, nødvendigvis må betyde, at den periode, hvor de pågældende levede sammen som ægtefæller før skilsmissen, bringes til ophør. Når ægtefællerne valgte at afslutte deres ægteskab, betød det med andre ord — uanset om de samme personer fortsatte med at leve sammen og giftede sig med hinanden for anden gang — at den periode, der er anført i den omtvistede bestemmelse, ikke blot blev afbrudt, men bragt til ophør. De regeringer, der har afgivet indlæg i sagen, og Kommissionen støtter sig hovedsagelig på Kadiman-dommen, hvori Domstolen kendte for ret, at et familiemedlem til en tyrkisk arbejdstager — med undtagelse af kortvarige ophold (f.eks. i forbindelse med ferier eller besøg hos familie i hjemlandet) eller ufrivillige ophold i den pågældendes hjemland — i henhold til afgørelsens artikel 7, stk. 1, skal være bosiddende i værtsmedlemsstaten *uafbrudt* mindst i den periode, der er fastlagt i denne artikel.

30. Formålet med afgørelsens artikel 7, stk. 1, er at skabe gunstige betingelser *for familiesammenføring* i værtsmedlemsstaten ved at tillade, at familiemedlemmer tager ophold hos den vandrende arbejdstager. Når denne sammenføring er sket, befæstes den yderligere ved, at familiemedlemmer gives ret til at tage beskæftigelse »for at styrke en varig tilknytning i værtsmedlemsstaten for familien til den vandrende tyrkiske arbejdstager« [26]. Som tidligere nævnt skal det betragtes som et supplement til eller snarere en udvidelse af den grund-

26 — Kadiman-dommen, præmis 35, jf. i samme retning dommen i sagen Kommissionen mod Tyskland, præmis 11 in fine.

læggende rettighed, nemlig retten til et familieliv uden indblanding fra offentlige myndigheder (jf. konventionens artikel 8, stk. 1), at familiesammenføringen »befæstes« på denne måde.

31. Safet Eyüp har gjort gældende, at det »menneskelige aspekt« for den tyrkiske arbejdstager, der er tilknyttet det lovlige arbejdsmarked i en medlemsstat, samt ånden i og formålet med den pågældende regel må være det afgørende. Jeg mener, at denne holdning er korrekt, hvilket også understøttes af Menneskerettighedsdomstolens nævnte retspraksis vedrørende konventionens artikel 8 (jf. fodnote 18), hvori domstolen i Strasbourg har vist, at den omstændighed, at der er tale om en meget seriøs og fast »familiemæssig« tilknytning, skal tillægges en retsvirkning — dvs. at retten til et familieliv uden indblanding fra offentlige myndigheder skal beskyttes. Endvidere mener jeg, at der i lyset af de særlige forhold, der gør sig gældende i den foreliggende sag, bør træffes en ad hoc-afgørelse. Safet Eyüp har hele tiden haft et familiemæssigt samliv med sin tidligere ægtemand, og samlivet har ikke været typisk for et »fraskilt par«, eftersom de fik fire børn i den periode, hvor de levede sammen uden for ægteskab. Det fremgår ikke af den foreliggende sag, at samlivet har været afbrudt, heller ikke i en kortere periode. Hvis der tages udgangspunkt i formålet med afgørelsens artikel 7, stk. 1, som er at begunstige en »faktisk familiesammenføring« i værtsmedlemsstaten [27], tegner der sig imidlertid en anden løsning end den, der foreslås af de regeringer, der har afgivet indlæg i sagen, og af Kommissionen.

32. Hvis hr. Eyüp havde giftet sig med en *anden* kvinde og dermed havde stiftet en *ny* familie og knyttet nye familiemæssige forbindelser, ville de have haft ret. I så fald kunne de to familiers bopælsperioder ikke lægges sammen. Noget tilsvarende kunne måske konkluderes, hvis hr. Eyüp ganske vist giftede sig med den samme kvinde for anden gang, men i den mellemliggende periode havde boet sammen med en anden kvinde, som han eventuelt havde giftet sig med (men senere også var blevet skilt fra). Som sagsøgerens advokat skitserede under retsmødet, kunne det modsatte også have været tilfældet, nemlig at Safet Eyüp efter skilsmissen fra sin første mand giftede sig med en anden mand, som hun eventuelt fik børn sammen med, og dernæst giftede sig med sin første mand igen. I begge tilfælde ville parrets samliv — hvilket Safet Eyüp's advokat også er enig i — i realiteten være blevet »bragt til ophør«, ved at hr. og fru Eyüp i en periode rent faktisk ikke levede sammen inden for den familie, de oprindelig var med til at stifte.

33. Det siger næsten sig selv, at det forholder sig helt anderledes med de omstændigheder, der er genstand for den foreliggende sag. Sagen er nemlig den, at samlivsperioden — såfremt Domstolen mener, at det første præjudicielle spørgsmål bør besvares benægtende — mellem to personer, der tidligere har været gift og på et senere tidspunkt gifter sig med hinanden igen, må have en anden retsvirkning end den, der sandsynligvis ville være tale om i de situationer, der er beskrevet i det ovenstående punkt. Samlivsperioden må betyde, at den femårsperiode, der er anført i den omtvistede bestemmelse, ikke »bringes til ophør«, men »afbrydes«. Under de faktiske

27 — Kadiman-dommen, præmis 46.

omstændigheder modererer den løsning, der foreslås i forbindelse med det andet og tredje præjudicielle spørgsmål, ved nærmere betragtning den løsning, der foreslås med hensyn til det første spørgsmål. Der er under alle omstændigheder tale om en løsning, der gør det muligt at skabe en balance mellem de interesser, der står på spil, samtidig med at der i øvrigt i højere grad tages hensyn til Fællesskabets arbejdstageres interesser. Derfor skal den også ses som en minimumsløsning. Hvis der vælges en anden løsning, ville man risikere helt at fratage sagsøgeren den rettighed, som hun kan gøre gældende i medfør af artikel 7, stk. 1, forudsat naturligvis at hun opfylder bestemmelsens øvrige betingelser. Der ville følgelig også være en reel risiko for at tilsidesætte den grundlæggende rettighed, der sikres ved konventionens artikel 8.

34. Det ser i øvrigt ikke ud til, at den foreslåede løsning adskiller sig væsentligt fra den, Domstolen nåede frem til i Kadiman-dommen, som de regeringer, der har afgivet indlæg i den foreliggende sag, og Kommissionen har henvist til. Selma Kadiman, der er tyrkisk statsborger, var blevet tvunget til at opholde sig i Tyrkiet i ca. fire måneder, efter at hun var rejst dertil på ferie sammen med sin mand, fordi han havde taget hendes pas og dernæst alene var vendt tilbage til Tyskland, hvor de begge boede. Domstolen fastslog, at denne ufrivillige afbrydelse af samlivet skulle sidestilles med en periode, hvor familiemedlemmet faktisk levede sammen med en tyrkisk arbejdstager [28]. Det viser, at Domstolen er villig til at tage ganske særlige forhold i betragtning for at kunne træffe en afgørelse, der er på linje med ånden i afgørelsens artikel 7, stk. 1. Hvad det andet og tredje præjudicielle spørgsmål angår, mener jeg, at der — i overensstemmelse med den slutning, der efter min opfattelse må drages af Kadiman-dommen — skal tages hensyn til det tidsrum, hvor hr. og fru Eyüp (under de tidligere beskrevne særlige omstændigheder) levede sammen i et ægteskabslignende forhold, i forbindelse med »sammenlægningen« af den første og den anden ægteskabsperiode, selv om en samlivsperiode ikke kan »ligestilles« med en ægteskabsperiode (uanset at jeg principalt foreslår en sådan ligestilling i mit svar på det første spørgsmål).

3. *Det fjerde og femte præjudicielle spørgsmål*

35. Den forelæggende ret har med de to sidste præjudicielle spørgsmål anmodet Domstolen om at oplyse, hvilke særlige forholdsregler der kan træffes for midlertidigt at beskytte de rettigheder, der navnlig følger af afgørelsens artikel 7.

36. Safet Eyüp har understreget, at det er nødvendigt at besvare de pågældende

28 — Kadiman-dommen, præmis 46-49.

spørgsmål, fordi den forelæggende ret er nødt til at træffe særlige forholdsregler, der sikrer, at hun, om end kun midlertidigt, har ret til at få udstedt en arbejdstilladelse. Hvis der ikke kunne træffes en sådan forholdsregel, ville Safet Eyüp nemlig ikke, så længe der ikke var truffet en afgørelse i hovedsagen, kunne tage beskæftigelse, fordi det er i strid med østrigsk lovgivning at ansætte statsborgere fra tredjelande, hvis de ikke har en arbejdstilladelse.

37. Det Forenede Kongeriges regering og Kommissionen finder ikke, at der, i betragtning af hvad der skete umiddelbart efter, at forelæggelseskendelsen blev indgivet til Domstolens Justitskontor den 5. marts 1998, er grundlag for at besvare de to sidste præjudicielle spørgsmål. For det første opfyldte ægteparret Eyüp den 7. maj 1998 betingelsen om, at de skulle have levet sammen som ægtefæller uafbrudt i fem år efter indgåelsen af deres andet ægteskab. For det andet opnåede sagsøgeren den 5. november 1998 den arbejdstilladelse, hun havde søgt om, formentlig fordi hun opfyldte de tidsmæssige betingelser i afgørelsens artikel 7, stk. 1, andet led.

38. Jeg er enig med Det Forenede Kongeriges regering og Kommissionen i, at det hverken er hensigtsmæssigt eller nødvendigt at besvare det fjerde og femte spørgsmål, der drejer sig om de særlige — foreløbige — forholdsregler, der i givet fald skulle træffes af den nationale domstol, eftersom det er ubestridt, at Safet Eyüp *endegyldigt* har fået denne rettighed. De østrigske myndigheder indrømmede hende da også denne rettighed, da de i november 1998 meddelte hende en arbejdstilladelse.

V — Forslag til afgørelse

39. Domstolen bør derfor besvare de spørgsmål, Verwaltungsgerichtshof har stillet, på følgende måde:

»1) Begrebet 'familiemedlemmer' i artikel 7, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 om udvikling af associeringen mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Tyrkiet, som Associeringsrådet EØF-Tyrkiet traf den 19. september 1980, omfatter en person, der lever sammen med en tyrkisk arbejdstager i et

ægteskabslignende forhold, forudsat at der består en seriøs og fast familiemæssig tilknytning mellem dem, eksempelvis fordi de uafbrudt har levet sammen siden deres skilsmisse og dernæst har indgået et nyt ægteskab.

2) Betingelsen om, at samlivet i henhold til artikel 7, stk. 1, andet led, i afgørelse nr. 1/80 skal have varet i mindst fem år, er opfyldt, hvis en tyrkisk arbejdstager har indgået ægteskab, er blevet skilt og igen har giftet sig med den samme person, og parret rent faktisk fortsatte med at leve sammen i perioden mellem de to ægteskaber, og hvis de samlede ægteskabsperioder var på mindst fem år.«